

Lack of third space / Žrtva / Slučajnost

Kepe, Paula

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:903376>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Paula Kepe

LACK OF THIRD SPACE / ŽRTVA / SLUČAJNOST

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2023./2024.

SAŽETAK

Nakon svih obaveza, druženja, razgovora, učenja, pogrešaka i svakodnevnog života, kad bih ostala sama, započinjala sam putovanje svojim mislima. Povlačila bih niti sjećanja, povezivala situacije i lica, analizirala reakcije i pretpostavke, slažući slagalice prošlosti i budućnosti. Pokušavajući shvatiti što zapravo mislim o životu i umjetnosti i kako ću dalje. Moji radovi predstavljaju refleksiju tih promišljanja tijekom moje treće godine studija. Kroz tri rada, iz tri kolegija, slikarstva kiparstva i grafike, provukla sam tri glavne inspirativne dileme kojima sam se bavila posljednjih godinu dana. Rad iz slikarstva istražuje globalni problem usamljenosti i društvene izolacije, naglašavajući utjecaj manjka "trećih prostora" te je ključna tema "nedostatak nečega" kao poticaj za promjenu i revolt u ljudskom ponašanju. Kroz taj umjetnički ciklus prikazala sam problematiku kroz slike koje simboliziraju prazninu i nedostatak unutar ljudskog bića, koristeći se jednostavnim bojama i oblicima kako bih izazvala refleksiju i promjenu percepcije kod promatrača. Rad iz kiparstva bavi se temom žrtve istražujući složene aspekte ljudske prirode i moralne dileme koje takav čin nosi. Koristila sam vizualne prikaze kako bi preispitala različite oblike žrtvovanja, bilo kao sredstvo postizanja viših ciljeva ili kao obredni čin. Rad provocira promatrače na razmišljanje o vlastitim stavovima prema žrtvi. Djelo također reflektira etičke nesigurnosti i kontradikcije u svakodnevnim životnim odlukama, postavljajući pitanje što je prihvatljivo žrtvovati i kada. A za grafiku do ideje za rad došla sam suočavajući se s izazovima oko originalnosti i kvalitete svojih ideja. Često opterećena strahom, racionalnošću i unutarnjim preispitivanjima stvorila sam razliku između unutarnjeg bića i vanjskih umjetničkih izraza. Kao odgovor, odlučila sam prigrliti slučajnost kao ključni element svog stvaranja, odbacivši potrebu za savršenstvom i kontrolom. Kroz ovaj proces, moj rad postao je refleksija nesvjesnog, a stvaranje je dobilo terapijski karakter. Rezultat je ciklus grafika koji istražuje spontanost i nepredvidljivost kao umjetničke vrijednosti.

KLJUČNE RIJEČI

usamljenost, društvena izolacija, treći prostor, revolucija, nedostatak, žrtva, odricanje, ljudska priroda, moralne dileme, etičke nesigurnosti, ritual, originalnost, stvaranje, slučajnost, nesvjesno, spontanost, umjetnički proces

„LACK OF THIRD SPACE“

Kolegij: Slikanje 2/N

Mentor: izv.prof.dr.art. Snježana Ban

“This loneliness will blur and diminish, no doubt, when tomorrow I plunge again into classes, into the necessity of studying for exams. But now, that false purpose is lifted and I am spinning in a temporary vacuum. At home I rested and played, here, where I work, the routine is momentarily suspended and I am lost. There is no living being on earth at this moment except myself. I could walk down the halls, and empty rooms would yawn mockingly at me from every side. God, but life is loneliness, despite all the opiates, despite the shrill tinsel. gaiety of "parties" with no purpose, despite the false grinning faces we all wear.

And when at last you find someone to whom you feel you can pour out your soul, you stop in shock at the words you utter - they are so rusty, so ugly, so meaningless and feeble from being kept in the small cramped dark inside you so long. Yes, there is joy, fulfillment and companionship - but the loneliness of the soul in it's appalling self-consciousness, is horrible and overpowering. “

(Sylvia Plath, 1950-1962)

Usamljenost je prevladavajući globalni problem o kojemu se proteklih godina mnogo istraživalo i pisalo. Društvena povezanost, kao čimbenik u doprinosu zdravlja pojedinca i društva, zadnjih je desetljeća sve više ograničavana usljed utjecaja suvremene urbanizacije te razvitka kapitalističkog društva. Tijekom i nakon pandemije izolacija i usamljenost čovjeka dodirnule su

globalni vrhunac. Naša povezanost s drugima, osim što je uvjetovana našim susjedstvima, digitalnim okolinama, školama i radnim mjestima – odredištima za koje je pojedinac vezan svojim postojanjem – uvjetovana je i socijalnim interakcijama izvan tih okolina. Manjak društvenih prostora gdje se ljudi mogu slobodno povezivati, razmjenjivati ideje i osjećati pripadnost dovodi do društvene izolacije, smanjenog angažmana u zajednici i povećanih problema s mentalnim zdravljem. Pojam „treće mjesto“ odnosi se na društveni prostor koji je različit od dva glavna društvena okruženja: doma i radnog mjesta. Manjak trećeg prostora fenomen je 21. stoljeća, a rezultat je „late-stage“ kapitalizma, privatizacije prostora, tehnološkog razvitka i sve većih životnih troškova. Gradovi i zajednice u kojima se, manjkom trećeg prostora, dogodila potpuna redukcija ljudske slobode kretanja i minimaliziranje ljudske interakcije inspirirali su ovaj ciklus radova. Slike kroz svoju potpunu reduciranost materijaliziraju unutrašnje stanje, odnosno istrošenost i anksioznost čovjeka koji živi u zajednici bez trećih prostora. Kroz ovaj ciklus, koristeći se kombinacijom dviju boja te ritma između jednoboje crvene pozadine i jednoboje ružičastog oblika koji su vrlo plitka metafora praznine i „nedostatka“ unutar ljudskog bića, ljudsko je postojanje banalizirano do same krajnosti. U nedostatku ikonografskih atributa koji bi ukazivali na pojašnjenje slike, događa se trenutak u kojem promatraču na djelu „nešto fali“ kako bi ga mogao potpuno razumjeti. Ako taj misao-osjetilni obrazac da nešto nije dovoljno ili da nešto nedostaje precrtamo na svakodnevni život, primjećujemo da je identičan u odnosu na dvije situacije koje su poslužile kao muze ovoga ciklusa. Prva je nerazumijevanje koje je često prisutno u prosječnom suvremenom čovjeku, bez obzira na stoljeće prisustva apstrakcije u umjetnosti, koji se uporno preispituje kako se „takva slika“ na kojoj „nema ničega“ i kojoj „fali vrijednost“ može smatrati umjetničkim djelom, a druga je osjećaj usamljenosti i nedostatak povezanosti bez obzira na okruženost ljudima i informacijama koji je produkt nedostatka trećih prostora. „Lack of something“ koncept je koji provocira, koji stvara promjenu osjećaja i misli. Shvaćanje da nečega nema, a da nečega treba biti ili da bismo željeli da nečega bude, točka je promjene perceptivnog opusa. Koncept nedostajanja nečega rađa razne reakcije u ljudima. Od osjećaja neodobravanja kada umjetničkom djelu nešto „fali“, osjećaja usamljenosti i desenzibilizacije kada društvu fali trećih prostora, pa sve do potpunog revoltiranog ponašanja i glasne pobune kao reakcije na manjak nečega što čovjek smatra da treba imati. Osjećaj nedostajanja nečega, izaziva osjećaje dovoljno snažne da čovjeka natjera na neku vrstu modifikacije. Osjećaj „nedostajanja nečega u čovjeku“ izrazito je

potentan i stvara revoluciju. On je točka iz kojega započinjemo promjenu i poslužio je kao konačna inspiracija ovog opusa.

Slike iz ciklusa „Lack of third space“

Akril na ljepenci, 2024.

„ŽRTVA“

Kolegij: Kiparstvo 3/N

Mentor: prof.art. Vlasta Žanić, izv.prof. art. Vojin Hraste

Žrtva je svjesno odricanje nečega što je iznimno vrijedno radi dobrobiti, čime se otkrivaju složeni aspekti ljudske prirode poput nesebičnosti, ali i želje za postizanjem viših ciljeva, ideala ili božanske naklonosti. Žrtvovanje se manifestira u dva oblika: kao nesebično davanje za pojedince i društvo te kao ritualno prinošenje darova ili žrtava u religijskom kontekstu. Iako se čini da su ova dva oblika žrtve potpuno različita, moj rad istražuje metafizičku vezu koja ih povezuje, ispitujući ulogu žrtve u našim životima kroz vizualne elemente s asocijativnom svrhom. U proteklih godinu dana suočavala sam se s pitanjima: je li žrtva zaista plemenita ili iza nje stoje osobni interesi i opravdanja koja prikrivaju dublje motive? Postoji li mračna strana i u nesebičnosti, koja se može usporediti s ritualnim žrtvovanjem? U svakodnevnom činu žrtvovanja, taj mračni aspekt leži u želji da kroz žrtvu doživimo pozitivno iskustvo, čime čin nesebičnosti poprima negativnu dimenziju. U ritualnom kontekstu, mračna strana žrtvovanja ogleda se u fizičkom dokazu nečega što je ubijeno kako bi se postigao balans i pridobila božanska blagonaklonost. Bez obzira na kontekst, formula ostaje ista: mijenja se stanje onoga tko žrtvuje i onoga kome se žrtva prinosi, a krajnji cilj je da prinositelj osjeti osjećaj ispunjenosti i smisla. Žrtva je, dakle, čin u kojem se manifestira unutarnja borba između plemenitih namjera i skrivenih motiva, između davanja i primanja, između nesebičnosti i želje za nagradom. Ova ambivalentnost otkriva dublju istinu o ljudskoj prirodi – da smo skloni tražiti smisao u svojim postupcima, često balansirajući između vlastitih interesa i dobrobiti drugih. Tako, žrtvovanje postaje simbol osobnog rasta, ali i potencijalnog iskupljenja, bilo moralnog ili duhovnog. Kroz svoje radove, nastojim vizualno prikazati kompleksnost i dvosmislenost žrtve. Prikazi namjerno su kontradiktorni i zbunjujući, kao i čin žrtvovanja, kako bi provocirali emocionalnu reakciju i potaknuli promišljanje. Prisutnost noža i crvene tkanine pored čvrste strukture nalik životinji asocira na izvedbu rituala žrtvovanja kao simbolike ideje žrtvovanja nečega vrijednoga, a u kontrastu s tom asocijacijom prisutna je jaka stilizacija i namjerno korištenje očiglednih

prepoznatljivih materijala koji ovoj prvobitnoj asocijaciji oduzimaju od uvjerljivosti. Druga figura ima izduženi, viseći oblik, kao da je suspendirana u zraku. Njena površina je meka i teksturirana, a centralni dio je naglašen ružičastom bojom, što podsjeća na unutarnje organe ili meso. Nježna boja i tekstura stvaraju kontrast s asocijacijom na brutalno životinjsko žrtvovanje. Dvije skulpture postaju moje osobna žrtve i izraz mog unutarnjeg svijeta, gdje ja, prinositelj žrtvovanja žrtvujem svoje skulpture odnosno svoju ranjivost i javno razotkrivam svoja promišljanja, u nadi da kroz taj čin doživim pozitivno iskustvo. Skulpture se lako može doživjeti kao unutarnji konflikt između težnje za plemenitošću i svakodnevnih, često prizemnih, realnosti. U procesu stvaranja i promišljanja, pronalazim osobni smisao i vjerujem da moje stvaranje ima moć otkriti dublje razumijevanje žrtve kao univerzalnog ljudskog iskustva. Moj rad postaje medij kroz koji istražujem granice ljudske etike i moralnosti i kroz koji otvaram pitanja. Time žrtva prestaje biti samo čin, i postaje putovanje koje me vodi prema dubljem razumijevanju.

Skulpture pod nazivom „Žrtva“

Razni materijali, 2024.

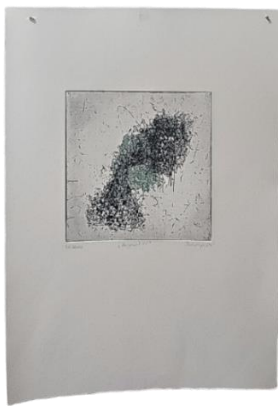
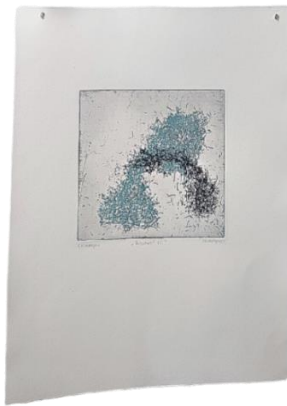
„SLUČAJNOST“

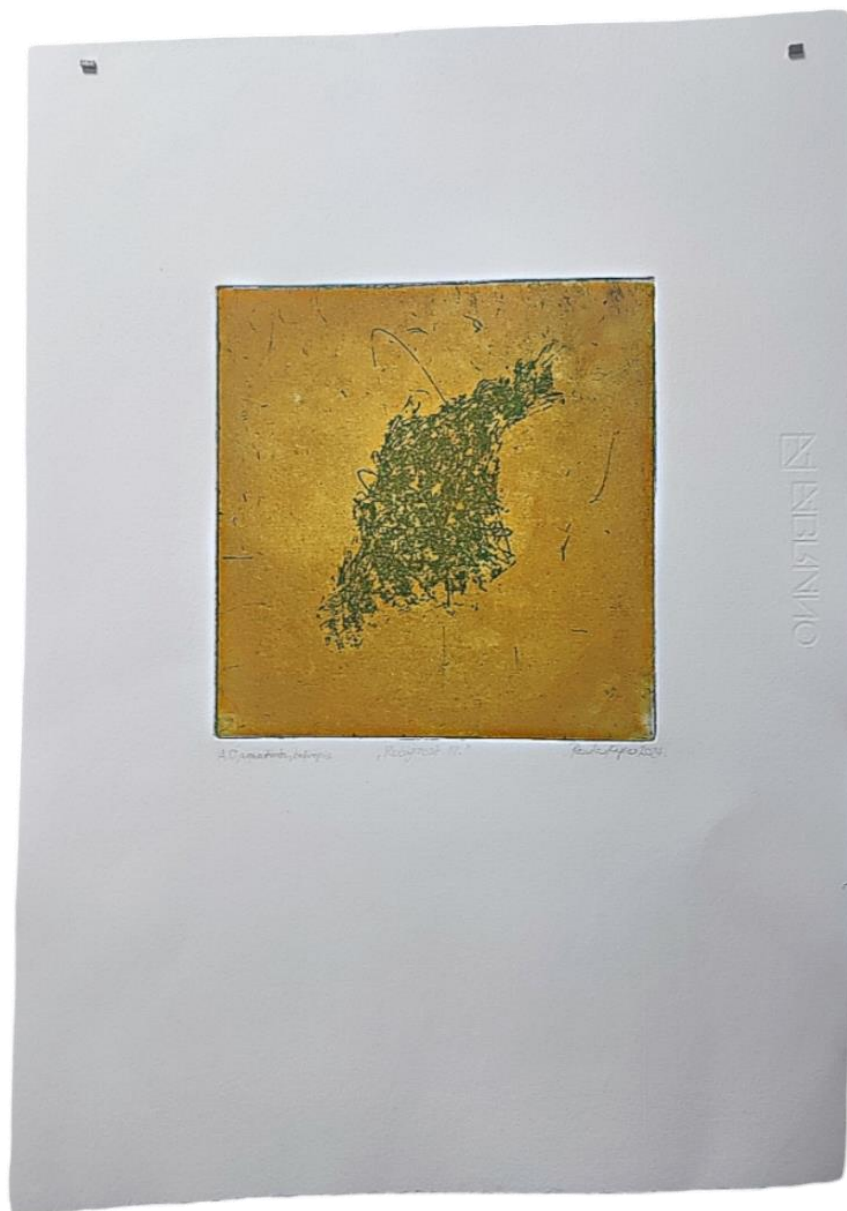
Kolegij: Grafika i primijenjena grafika 2

Mentor: izv.prof.dr.art. Igor Čabraja

Tijekom studija, mnogo puta suočila sam se s pitanjem originalnosti vlastite ideje. Nerijetko i sa pitanjem kvalitete mojeg misaonog procesa. Preračunavala sam što iz njega vrijedi izvući, a što je od njega suviše „plitko“ ili „naivno“ da bude izrečeno. Ponekad bi me u izvedbi spriječile racionalne odluke. Sama sebi mogla bih priznati da bi „ovu stvar valjalo preskočiti“. U manje plemenitom tonu, ponekad bi me u izvršavanju neke ideje zaustavile strah, lijenost, čak i zaborav. Ideje koje su iz mene uspjele isplivati, i materijalizirati se u stvarnost najčešće su bile one koje je bilo najlakše odabrati. Ideje koje su se uklapale u moj „raspored“, ideje koje nikog nisu vrijeđale, ideje koje su tiho postojale među tuđim idejama i nadale se da će ih sustići neko odobrenje od strane autoriteta. Naravno, takve ideje postale su tek dio uobičajenih ideja koje su postojale u našoj zajednici, a meni kao autoru postale su neka vrsta tereta na leđima s kojim hodam. Kao nešto što je bio moj javni odabir s kojim nisam iskreno suglasna. Tijekom treće godine, shvatila sam da je moj najveći posao naučiti odabrati vlastitu ideju. U zbilju dostaviti produkt ideje iza koje mogu ponosno stajati. Taj je posao za mene bio poprilično težak. Vratila sam se na početak. Dok sam opterećujući tražila „ispravnu“ ideju, točan odgovor na moju potragu, shvatila sam da se sve dublje zakopavam. Stvorila se velika udaljenost između osobe koja jesam u svojem unutrašnjem monologu i osobe koja je u stvarnosti stvarala. Moje ideje i izvedbe nisu se podudarale, a sve većim produblјivanjem i analiziranjem svojih ideja ta udaljenost je rasla. Odlučila sam napraviti radikalni preokret. Dok sam došla do svoje posljednje točke promišljanja, stvorila se moja konačna ideja. Ideja koja je bila tako očita, tako blizu svo ovo vrijeme. Ideja slučajnosti. Odlučila sam stvarati nepromišljeno. Prepoznala sam vrijednost u prepuštanju nepredvidljivim događajima i rezultatima. Time sam kontinuirano razbijala vlastitu rutinu i poticala se da razmišlјam i stvaram izvan okvira koje bih inače sama sebi unaprijed zadala. Grafičke tehnike, posebice jetkanje, mediji su u kojem je eksperiment sa slučajnostima izuzetno zahvalan i potentan. Mali faktori poput temperature, koncentracije kiseline, vremena

izlaganja, vrste metala i mnogih drugih, utječu na izgled otiska te mogu dovesti do neočekivanih iznenađenja i slučajnosti u radu čak i onima koji žele mediju pristupiti kontrolirano. Međutim, mikroskopski detalji, nevidljive teksture i linije koji nisu uvijek pod kontrolom, neizbježne su u samom mediju te radovima dodaju dubinu, dimenziju i kompleksnost, pa čak i estetsku vrijednost. Nepredvidivost tog procesa odlučila sam iskoristiti kao kreativnu prednost, obzirom da se poklapao sa mojom idejom, te ga iskoristiti za materijalizaciju svojeg eksperimenta. Brzo se stvorila fascinacija s pojmom slučajnosti. S potezima i mrljama koje nastaju u „autopilot stanju“ i koje se ne mogu ponoviti i reproducirati u svjesnom stvaranju. Pitala sam se zbog čega me ova vrsta stvaranja toliko ispunjuje. Stvaranje u kojem je svaka slučajnost dobrodošla, i ne smatra se neprijateljem moje uzvišene ideje, djelovala je gotovo terapijski. Razmišljala sam o ljudskoj slobodi. Jesam li sama sebi uskraćivala slobodu svo ovo vrijeme. Dali su ideje koje dolaze iz „svjesnog“ više ili manje vrijedne od ideja koje dolaze iz podsvijesti. Odlučila sam da ne moram znati odgovore na pitanja koja bih sebi postavljala, i da je samo to pitanje dovoljno za sebe jer kroz njega otvaram nove puteve. Odlučila sam da ne moram svaku ideju koju imam iskoristiti, i da ne mora svaka biti dobra ali je produktivno o njima misliti neopterećeno jer jedino tako dolazim do ideje koja je ispunjujuća i koju želim stvoriti. Tako sam susrete s novim grafičkim tehnikama odlučila spojiti sa susretom novog načina razmišljanja i stvaranja. Iz toga je nastao moj ciklus grafika „slučajnost“ u kojem sam izmjenjujući se tehnikama i pristupima stvorila radove koji su manifestacija moje podsvijesti i rezultat stvaranja pod fascinacijom ideje slučajnosti.

Grafike iz ciklusa „**Slučajnost**“

Akvatinta, Bakropis, Suha igla 2024.